

HINNERJOEN KOTISEUTUMUSEO

KOKOELMAKÄSIKIRJA

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
2. Museotoiminnan tarkoitus ja tavoitteet	3
3. Kokoelmatehtävä	4
4. Kokoelmien historia	5
5. Kokoelmien nykytila	12
6. Kokoelmien hallinta	13
a. objektin liittäminen kokoelmiin	13
b. objektin käsittely ja säilyttäminen	14
c. kokoelmien luettelointi ja inventointi	15
d. poistot kokoelmista	16
7. Kokoelmien käyttö	17
a. kokoelmien käyttö ja käyttäjät	17
b. kokoelmien lainaaminen	18
8. Kokoelmien tulevaisuus ja kokoelmatyön tavoitteet	19
Liitteet	

1. Johdanto

Hinnerjoen museoiden kiinteistö on Euran kunnan omistama Luotteenperäntien molemmin puolin oleva alue, pohjoispuolella sijaitsevat Valon rakennukset ja eteläpuolelle rakennetut ja siirretyt rakennukset, joista pääosan omistaa Euran kunta ja lahjoituksina saadut Hinnerjoen Kotiseutuyhdistys. Museon kaikki esineet (n. 11000) ovat Hinnerjoen Kotiseutuyhdistyksen – museoiden omistamia.

Hinnerjoen Kotiseutuyhdistys ry:n toiminnasta vastaa johtokunta, joka jäsenistön kanssa huolehtii myös museotoiminnasta Satakunnan museon neuvoin. Museoiden tallennus/digitointi toteutetaan Sarka museon Renki-ohjelman kautta Finnaan.

Museoiden ylläpidosta ja kehittämisestä viimeisin sopimus Euran kunta/Hinnerjoen Kotiseutuyhdistys on allekirjoitettu 2.10.2008 ja astunut voimaan 1.1.2009.

Museoiden toimintaa ohjaa Museolaki (314/2019) sekä Museotyön eettiset säännöt (2005), jotka on laatinut Kansainvälinen museoneuvosto ICOM (International Council of Museums). Eettinen säännöstö heijastaa kansainvälisen museoyhteisön yhteisesti hyväksymiä periaatteita. Museokokoelmat muodostavat merkittävän julkisen perinnön, jolla on erityisasema lain edessä ja jota kansainvälinen lainsäädäntö suojaa.

Museotyön kivijalka ovat kokoelmat, joiden varaan ja ympärille museon muu toiminta rakentuu. Museokokoelmat vaativat ympärivuotista hoitoa, luottelointia ja järjestämistä. Hinnerjoen museoiden kokoelmaohjelma on laadittu kokoelmahallinnan tueksi ja se ohjaa konkreettisesti museoiden toimintaa. Kokoelmaohjelman tarkoituksena on antaa kuvaus kokoelmien historiasta ja nykytilasta sekä määrittellä kokoelman painopisteet ja kokoelman kartuttamisen perusteet. Kokoelmaohjelmassa määritellään museoiden suhde kokoelmiinsa: siihen kirjataan museon velvollisuudet kokoelmaa kohtaan ja kuvaillaan ja määritellään kokoelmakäytännöt sekä museon tallennustehtävä. Kokoelmaohjelma on museon työkalu, joka mahdollistaa suunnittelun ja tavoitteellisen museotyön. Se parantaa kokoelmatyön laatua ja suuntaa niukkoja resursseja tärkeiksi määriteltyihin kohteisiin. Kokoelmaohjelma prosessikuvauksineen toimii myös perehdyttämishyönteena museon uusille työntekijöille: luoda ohjeet aineiston vastaanotosta säilytykseen, luoda yhteiset toimintatavat lomakkeineen ja hoitoa koskevat ohjeet.

Kokoelmäkäsikirjan on laatinut vuosina 2023–2024 Hinnerjoen museoiden toiminnasta vastaavat henkilöt ja on museoiden ensimmäinen kattaen kaikki kokoelmat. Sen on hyväksynyt Hinnerjoen Kotiseutuyhdistyksen johtokunta 2.10. 2024 pitämässään kokouksessa. Kokoelmaohjelman tekoa on ohjannut 2023–2024 Satakunnan museon intendentti Akuliina Aartolahti ja amanuenssi Hanna Jaakola.

Kokoelmaohjelma tarkistetaan käytäntöjen ja olosuhteiden mukaan ja tarvittaessa päivitetään viiden vuoden välein.

Kokoelmaohjelman linjaukset julkaistaan museon verkkosivuilla. Laaja, täydellinen ohjelma on käsikirja museon sisäiseen käyttöön.

Valon museo Kuva: Mia Heikkilä

2. Museotoiminnan tarkoitus ja tavoitteet

Kotiseutuyhdistyksen/museoiden tarkoituksena on koota, järjestää ja säilyttää paikkakunnan historiaa, kulttuuria ja sivistystä, erikoisesti elinkeinoelämää esittäviä esineitä ja rakennuksia, kerätä muistitietoa ja arkistoaineistoa, elvyttää ja ylläpitää harrastusta ja kunnioitusta Hinnerjoen vanhempaa historiaa kohtaan.

Hinnerjoen Kotiseutuyhdistys ry hoitaa museoita, joihin kootaan vanhoja kotitalous- ja elinkeinoelämää esittäviä kansatieteellisiä esineitä, sekä kuva- ja asiakirja aineistoa.

Vuosittain yksi ”loosi”, näyttelyosasto uusitaan ja pyritään saamaan näin jo museossa vierailleet uusintakäynnille.

Museoasiakkaita ovat pääasiassa paikalliset asukkaat, koululaiset sekä entiset hinnerjokilaiset, jotka saapuvat vieraaksi etenkin Hinnerjoki-päivänä, jonka ohjelmaan pyritään sisällyttämään paikallista historiaa tarinankertojen ja muun ohjelmatarjonnan muodossa.

Edellä mainittua kotiseutupäivää vietetään aina heinäkuun viimeisenä sunnuntaina. Perinne on jatkunut 1980-luvun alkupuolelta tähän päivään asti ja toivomme sen säilyvän myös tulevaisuudessa vaikka kotiseutupäivän menot kuten äänentoisto, viranomais-vaatimukset ym. lisäävät kustannuksia ja kyseessä ilmaistilaisuus. Arpajaiset ja kahvitus ovat toistaiseksi riittäneet kattamaan suuren osan kustannuksista.

Kotiseutuyhdistyksen jäsenmaksun maksavat pääsevät museoon ilmaiseksi, joten alueen ulkopuolelta tulevat ryhmät ovat toiminnan kannalta myös tärkeitä maksavia asiakkaita.

3. Kokoelmatehtävä

Käyttö ja tavoitteet

Kokoelmia kartutetaan tällä hetkellä erittäin harkitusti, ainoastaan hinnerjokilaista pienesineistöä, jota meillä ei ennestään ole, vastaanotetaan. Poikkeuksista neuvotellaan. Esineitä museossa on riittävästi ja tilat uusille esineille muodostuvat esteeksi, joten harkintaa käytetään entistä enemmän. Valokuvia ja perinteen tallennusta kerätään edelleen.

Kokoelmien painopisteet

Tallennuksessa on pyritty paikallisuuteen huomioiden pitäjän maatalous ja lukuisat käsityöammattienharjoittajat kuten kuparisevät, sepät, savenvalajat, puusevät, nahkurit jne.

Maatalousmuseo osio on saavuttanut sen mitä sillä on haettu: hevosaikakaudelta ensimmäisiin leikkuupuimureihin ja esineet on jaoteltu mukavasti katsottavaksi. Käsityöläisistä siellä ovat esillä mm. savenvalaja Hellsten, nahkuri Jokinen.

Valon museo muodostaa oman kokonaisuuden tupineen, savusaunalla ja kammiolla kotitarve-esineineen eikä tarvitse täydennystä. Valon vanhassa navetassa on paikkakunnalla vaikuttaneen Arvo Vuoren polkupyöräliike.

Kotiseutumuseossa ovat esillä kylän käsityöläiset puuseppä, suutari, käsityöt ym. ja museon arvokas lahjoituksena saatu 1500 kahvikupin kokoelma. Löytyy myös kauppa ja pieni kouluosio sekä vähän esineistöä paikkakunnan kivikaudesta.

Piha-alueella ovat kuparisevän paja esineistöineen, joka on täydellisin maakunnassa säilynyt kokoelma työkaluineen sekä maasevän paja esineistöineen.

Raulan aitassa on vähän sahan historiaa, työkaluja sekä yläkerrassa kotitarve-esineitä.

Museomme eroaa useimmista muista aihealueiden laajuudessa ja monipuolisuudessa.

Tallennuksessa emme enää ota vastaan jo täällä olevien samanlaisia kaksoiskappaleita eikä niitä, joiden alkuperä ei ole Hinnerjoelta, ei myöskään teollisesti tuotettuja esineitä tilan puutteen takia. Rajaamme pois myös uudempia n. vuodelta 1980 eteenpäin olevia esineitä samasta syystä.

Vuoren pyöräliike. Kuva: Mia Heikkilä

4. Kokoelmien historia

Hinnerjoella vanhojen esineiden ja perinteen keruusta oltiin kiinnostuneita jo 1900 luvun alkupuolella. Mm. Rantalan talon isäntä ja kauppias Walle Lammela pitivät v. 1923 Lammelassa kokouksen, missä pohdittiin miten ja kuinka säilyttää perinnettä ja tavaraa jälkipolville. Esineiden keruun voidaan katsoa alkaneen silloin. Erilaista tavaraa kertyi talojen aittoihin ja suuleihin. Vähitellen ihmisiä myös kuntatasolla alkoi kiinnostua asiasta. Kunnanvaltuutetut totesivat, että museotoiminta kuuluu kulttuurilautakunnan toimenkuvaan ja perustettiin Kotiseutulautakunta. 12.2.1955 tehtiin päätös Hinnerjoen Kotiseutumuseon perustamisesta. Kokouksen puheenjohtajana ja pöytäkirjanpitäjänä oli peltiseppä Paavo Selimo ja jäsenenä poliisi Arvo Kivimäki, räätäli Juho Aaltonen ja liikemies Oskar Nikula.

Kunta oli aikoinaan varannut 10.000 markkaa Kotiseututoimikunnan käyttöön ja rahaa ilmeisesti oli vielä jäljellä ja toimikunnan työ jatkui.

Museotiloja etsittiin: Hinnerjoen Vesimylly, Kirkkokoskessa, ei soveltunut museon käyttöön, koska tilat olivat kosteat. Sen sijaan kirkon vieressä oleva vanha viljamakasiini kiinnosti ja kunnalle esitettiin pyyntö sen saamisesta museokäyttöön. Siellä toiminta alkoi 14.4.1956 kun pidettiin varsinaisen museo-toimikunnan perustava kokous. Puheenjohtajaksi valittiin Eemil Lehti, varalle Eino Aalto, sihteeriksi Arvo Kivimäki varalle Hellin Setälä. Jokainen toimikunnan jäsen velvoitettiin keräämään kotikulmiltaan vanhaa ja museoon sopivaa ja kuuluvaa tavaraa.

Kuntakokouksessa 1880 oli päätetty makasiinin 5 x 6 sylen rakennustyön aloittamisesta. Kustannukset maksettiin manttaalien mukaan, torpparit ja tilaton väki osallistuivat kustannuksiin kunnallisten äyri-lukujensa mukaan halutessaan. Lainajyvästö oli perustettu jo 1832. Koska sotien jälkeen lainajyvästöille ei enää ollut tarvetta kunta luovutti rakennuksen.

Tilat kunnostettiin talkooväen voimin ja 26.6.1960 avattiin ensimmäinen näyttely. Esineiden keräilyä jatkettiin mm. lehti-ilmoituksella. Maatalouden koneellistuminen ja ”muovi-kulttuuri” vapautti vanhaa esineistöä ja se haluttiin pois omista tiloista, joten esineitä lahjoitettiin mieluusti museoon. Tältä ajalta museossa onkin runsaasti esineistöä, monissa on kauniit puumerkit ja vuosiluvut.

Muutamia poimintoja tuolta ajalta: 12.5.1957 Paavo Selimo ostanut yksipuisen ruuhan Malijärven rannasta Lehtosen maalta, kauppahinta oli tupakkalaatikko. 24.7.1957 kokouksessa todettu paikkakunnan korkea käsityöläisosaaminen. Hinnerjoella ovat tallella pyssyseppä Salon työkalut (nyt Kansallismuseossa), Jokisella nahkurin tavarat, Valtasella kuparisepän työkalut, Hellstenillä savenväläjän välineet, joita museoon ei saada mahtumaan. (Kolme viimeksi mainittua kokonaisuutta ovat nykyään museomme kokoelmissa.)

Kuparisepän paja. Kuva: Mikael Leppäniemi

16.10.1960 Museotoimikunnan nimen todettiin muuttuneen Kotiseutulautakunnaksi, johon 28.1.1962 kunnanvaltuusto ilmoitti valinneensa 10 jäsentä vuosiksi 1961–1964. 1.1.1970 kuntaliitos Euraan, oltiin huolissaan museo- ja kotiseutuasioista. Keskusteltiin jopa Hinnerjoki-Seuran perustamisesta. Euran kunta jatkoi kuitenkin vanhoja perinteitä.

Kokoelmien luettelointi aloitettiin 1976. Varsinaista keräämistä ei enää n. 1970 jatkunut vaan esinelahjoituksia saatiin vuosittain kyläläisiltä.

Vuosina 1978 ja 1979 anottiin Museovirastolta avustusta makasiinissa olevan esineistön luettelointiin loppuunsaattamiseen ja makasiinin yläkerran korjaukseen ja valaistukseen. Museoviraston ja Euran kunnan avustukset mahdollistivat tilojen remontoinnin museokäyttöön sopivaksi. Tilat jaettiin näyttelyosastoihin Maarit Kreulan ajatuksella ja samaa ideaa on myöhemmin käytetty uusissa museotiloissa. Kyläkauppa oli rakennuksen yläkerrassa ja alakerrassa oli aihepiireittäin muuta pienesineistöä.

Museon rakennukset ja niiden irtaimistot

Kivirakennus ei kuitenkaan ollut ihanteellinen paikka paperi, nahka ja kangastavaralle vaan syksyisin ne siirrettiin Hinnerjoen Kunnantalon varstoihin ja arkistotiloihin.

28.5.1980 kuoli Martti Olavi Valo eikä jättänyt jälkeensä perillisiä ja omaisuus päättyi valtiolle. Hänen omistamansa Kuuselan tila edusti 1800-lopulta periytyvää mäkitupalaisasutusta. Hinnerjokilaisten ohjaamana Euran kunta anoi valtiokonttorilta kiinteistön luovutusta kunnalle perustettavan Valon museon perustamiseksi. Valtiokonttorista saatiin myönteinen päätös 13.11.1980. Hallinnointiin perustettiin Hinnerjoen Kotiseutuyhdistys ry 17.7.1980. 9.2.1981 Euran kunta luovutti Valon kiinteistön Hinnerjoen Kotiseutuyhdistys ry:n haltuun museoitavaksi ja kunta sitoutui museon ylläpitoon ja kuluihin vuosittaisin avustuksin.

Valon talo. Kuva: Mikael Leppäniemi

Valon päärakennusta aletaan saattaa alkuperäiseen asuunsa Satakunnan Museon maakuntatutkija Sirkka-Liisa Hakalan asiantuntemuksella. Valon tuvan katosta poistettiin huokolevy, paksu liitukerros ja alkuperäinen katto paljastui. Sama tehtiin seinille. Uudehko lattia poistettiin ja tilalle tehtiin vanhoista lattialankuista korvaava lattia. Ulkoeteisestä poistettiin sähkövessa ja ikkunat tehtiin pieniruutuisiksi lyijylasi-ikkunoiksi, jotka lahjoitettiin Korvelta Niemiseltä. Varsinainen eteinen ei muutoksia kaivannut.

Valon toinen tupa/peräkamari oli alkuperäisessä kunnossa, siellä ei oltu asuttu rakennuksen valmistumisen jälkeen. Seinillä oli alkuperäiset tapetit, katossa pahvi. Korvella valmistetuista Sahlbergin kaakelista tehty uuni oli huoneen nurkassa.

Valon peräkamari. Kuva: Mikael Leppäniemi

Päärakennuksen entisöinti oli päätöksessään 1982 kun eteisessä seisoivat kangaspuut ja tuvan katossa tuoksuivat vastaleivotut reikäleivät ja museo avattiin yleisölle.

1981 kunta rakensi maatalousmuseon, johon pääosa maatalouksesineistöstä siirrettiin.

1982 kunta osti Paavo Rintalan vanhan riihen, joka siirrettiin ja pystytettiin Valon hankaan vastapäätä uutta maatalousmuseota. Riihi on Länsi-Suomalainen, pitkänurkkainen ja salvetut pätykolmiot ulottuvat harjalle asti. Pärekatto vaihtui huopakatoksi.

17.7.1983 Museoviraston ylijohdaja C.J. Gardberg vihki Valon museon käyttöön. Tilaisuudessa esitettiin kavalkadi entisistä hinnerjokilaisista.

Valon sauna entisöitiin 1992 Aarre Lehtosen ohjeiden mukaan entisenlaiseksi savusaunaksi. Korvelta saatiin Nummen riihen nokeentuneita hirsistä ja lankkuja. Kotitekoisia tiliä kerättiin kyliltä mm. Raunion talon vanhasta kiukaasta. Kunnostajia oli talkoissa runsaasti.

1700–1800 -lukujen vaihteen sauna oli ennen käytetty viljankuivatukseen, loukutettavan pellavan käsittelyyn, lihan palvaukseen väen saunomisen lisäksi.

Savusauna. Kuva: Mia Heikkilä

1985 Valon kaivo muutettiin vinttikaivoksi, hirsikehikko ja kansi ovat haapapuusta.

1987 Vehmaan-Kreulasta saatiin vanhasta kuivurista mustuneita hirsii ja museolle rakennettiin maa-sepänpaja. Ahjon muurasi Väinö Tuomi ja pajaa testasi Vilho Vuori 1988 Hinnerjoki-päivänä.

1987 Hinnerjoen Arabiasta ostettiin vanha 1700–1800 luvulta oleva Frans Salmin hirsiaitta tienvarteen. Aitta on pitkänurkkainen varastoaitta, joskin Salmin tilalla oli siinä säilytetty viljaa. Aitassa oli pärekatto naulattuna harja- ja lapevuolteiden päällä olevaan alustaan.

Lukuisat neuvottelut eri tahojen kanssa johtivat viimein 1995 siihen, että maatalousmuseon ensimmäisen hallin jatkeeksi saataisiin lisää tilaa, josta osa olisi lämmintä. Talousarviossa 1996 rakentamiseen oli määräraha. Tilaa saatiin toisen polven maatalouskoneille ja lämpimään osaan eri käsityöläisammattien osastot. Rakennustyön suorittivat Euran kunnan omat rakennusmiehet. Hallit valmistuivat keväällä 1998 ja Hinnerjoki-päivien yhteydessä tilat vihittiin käyttöön.

Runsaasti talkootunteja vaati myös Valtasen kuparisepän 1700-luvulta olevan pajan siirto museolle. Välikaton täytteet purettiin, pajarakenus peitettiin ja tunkattiin kuivumista varten ennen siirtoa. Työkalut otettiin talteen, ahjo mitattiin, piirrettiin ennen purkamista. 6000 kg painava pajarakenus siirrettiin nosturiautolla museoalueelle, jonne perustukset oli jo tehty. Traakiuunin käsittävän ahjon muurasi Matti Perävainio. Pajarakenuksen eteisen seinälautana on käsisahatun pelkan kelle, joka on kuoripuolelta kirveellä karkeasti tasattu. Rakennus laudoitettiin ja maalattiin punamullalla. Pärekatto tehtiin talkoilla.

Rakennus oli toiminut aittana, sitten asuinrakennuksena ja 1800-luvulta lähtien kuparisepän pajana, joksi sen muutti Juho Palmroos (myöh. Valtanen) ja toimintaa jatkoi Frans Valtanen. Satakunnan museo puhdisti, käsitteli, numeroi ja kortistoi pajan esineet.

Satakunnan museo konservoi myös yhden arvokkaan pöytäliinan.

Kotiseutuyhdistys sai Raulan otsa-aitan ja Jouko Silvolan keräämät museoesineet lahjakirjalla 1996. Aitta on alun perin Ulvilasta siirretty Ilomäen Raulaan ja myöhemmin Väinö Raulan mäelle. Esineitä siirrettiin Valon navettaan, tiilikatto purettiin, aitan alustapalkit siirrettiin museoalueelle. 10.000 kg painava rakennus siirrettiin nosturiautolla puhelinjohtoja nostelemalla rakennetulle alustalle.

Aitta on ulkopuolelta laudoitettu, pitkänurkkainen rakennus, jossa päätykolmiot on salvettu harjaan. Katto on ollut pärekatto, jossa harja ja lapevuolteet, muutettu tiilikatoksi. Aitan etupuolen pii on tehty ulkonevaksi vaikka päätykolmio ei ulkoneva olekaan, aittaa voidaan kuitenkin kutsua otsa-aitaksi.

Muut esinelahjoitukset

1992 purettiin Hinnerjoen Työväentalo. Talossa esitettiin elokuvia Kauko Vainion toimesta ja hän lahjoitti omistamansa elokuvaprojektorin varusteineen Kotiseutuyhdistykselle. Itse salissa ollut valkokangas ja äänentoistolaitteet varusteineen eivät säilyneet.

2001 lahjoitti Eila Vuorenpää arvokkaan 1500 kahvikuppia sisältävän kokoelman museolle. Kokoelma käsittää noin 450 Arabian valmistamaa kahvikuppia ja muut kupit ovat muiden tunnettujen posliini-tehtaiden tuotantoa. 2012 Museoviraston avustuksella niille hankittiin hienot vitriinikaapistot.

Arvo Eskolan pahnasuulissa olleet savenvalaja Mauno Hellstenin työvälineet dreijoiheen ja glaseerinkivateineen museolle lahjoittivat Ellen ja Simo Koivunen. Muutamia Hellstenin esineitä saatiin Maire ja Arttur Raittisen perikunnalta.

Valon eteinen. Kuva: Mia Heikkilä

Kahvikupit. Kuva: Mikael Leppäniemi

1996 lahjoitti Erkki Jokinen museolle isänsä karvari Kaarlo Jokisen karvariverstaan työkalut. Erkki toimesta oli hyvin nimikoitu esineet ja mukana oli selostus nahan valmistuksesta.

2011 lahjoitti Hannu Vuori isänsä polkupyöräverstaansa erikoistyökaluja, polkupyörien varaosia ym. Ne on sijoitettu Valon navetasta niille varta vasten tehtyyn tilaan, jonne olemme myöhemmin saaneet lisää polkupyörälahjoituksia.

2011 Hinnerjoen Osuuspankilta saatiin lahjoituksena suurehko kokoelma Hinnerjoen kyläläisten lahjoittamia rahoja.

Lahjoituksena on saatu Korvenkylän isojakokartta vuodelta 1787. Kartassa näkyy myös kylän sarkajako, mikä saadun tiedon mukaan on harvinaista. Kartta oli reunoistaan repaleinen ja Museoviraston avustuksella Aino Ravila konservoi sen.

Kokoelmien onnettomuudet

Museolla oli ”Kinnaskosken saha”, joka tuhoutui Tapani-myrskyssä 2011 kun muutama kuusi kaatui. Samalla vaurioitui osa kuparisepän pajan kattoa, joka paikattiin. Vinttikaivo on uusittu kertaalleen ja odottaa taas uusia puuosia ”nostovärkkejä”.

5. Kokoelmien nykytila

Euran kunta omistaa lahjoituksena saadut Valon rakennukset ja myöhemmin kunnan toimesta rakennetut rakennukset sekä Rintalasta, Malijärven rannasta siirretyn riihen. Kotiseutuyhdistys omistaa lahjoituksina saadut Salmin ja Raula-Silvolan aitat, Valtasen museoalueelle siirretyn kuparisepän pajarakennuksen ja alueelle rakentamansa maasepän pajan ja koko museoesineistön.

Kotiseutuyhdistyksen hallinnassa on edelleen vanha, kirkon vieressä oleva viljamakasiini, josta melkein koko esineistö on siirretty museoalueelle. Tila on nykyään näyttelykäytössä.

Arkistotiloja on myös Hinnerjoen kunnan entisellä kunnantalolla, joka tällä hetkellä on myynnissä.

Museoesineistö, noin 11000 esinettä, on luetteloitu, kuvattu ja digitoitu ja Renki-museoiden kautta julkaistu Finnassa, viimeisimpiä lahjoituksia lukuun ottamatta.

Esineet puhdistetaan ja rakennukset huolletaan ainakin keväisin ennen näyttelykauden avausta ja tarvittaessa. Piha-alueita hoidetaan pitkin kesää.

Esineet ovat hyvässä kunnossa. Tuholaistorjunnasta on huolehdittu menneinä vuosia ja eikä tarvetta torjunnalle enää juurikaan ole mutta tarkastelu suoritetaan vuosittain siivouksen yhteydessä.

Museovirastolta olemme saaneet avustuksia esim. digitointiin, omistamamme kuparisepän pajan katon korjaukseen (vaurioitui Tapani-myrskyssä) ja museolle lahjoitetun Korven isojakokartan konservointiin ja viimeksi museon näyttelytilojen valaistuksen parannukseen.

Aineistokokonaisuudet

Valo esineistöineen, kotitarve-esineitä

Valon kammio, jossa entisessä navetassa Vuoren Pyöräliike

Maatalousmuseo esineistö, koneita ja laitteita

Kotitarve-esineitä

Kupari- ja maasepän pajat esineistöineen

Raulan aitta esineistöineen, puusepän työkaluja, metsätalouden työkaluja ym.

Kotiseutumuseo (maatalousmuseo halli III)

Kahvikupit

Kauppa

Valokuvia

Hinnerjoki-päivä -tallennukset

Matti Perävainion kertomukset museorakennuksista, esineistä DVD:t 9 kpl.

Matti Perävainion kirjalliset aineistot mm. museon historiasta, kuparisen kaffepannun tekemisestä, Nikulasta ym.

Hinnerjokilaiset puumerkit 1800-luvulla ja talojen ja isäntien tietoja.

Paikannimikortit Hinnerjoelta, Korvelta ja Vaaljoelta, kerätty: Marja-Liisa Pohja 1965–66,

Esko Leino 1972, Vesa Hannula 1976, Timo Grönroos 1991–1992. Kortteihin on lisätty jonkin verran tietoja kyläläisten toimesta ja Lea Heikkilä tehnyt korttien pohjalta Korven talot ja torpat tiedoston ja lisännyt siihen tietoja näihin päiviin.

Ääninauhoja: mm. Pirkko Vuorenpään murrehaastatteluja.

Hinnerjoen kirkonkirjat: syntyneet 1670–1862, vihityt 1686–1862, kuolleet ja haudatut 1686–1811 Leo Ojanen kirjoittanut puhtaaksi mikrofilmeistä, silloin kun ei vielä ollut saatavilla digitaalista aineistoa. Lahjoituksena saadut perinnekirjat ym.

Kokoelmat ovat hyvässä kunnossa. Luettelointi on suoritettu viimeisimpiä esineitä ja osaa paperi-aineistoa lukuun ottamatta. Esineistö karttuu nykyään noin 10 esineellä vuosittain.

6. Kokoelmien hallinta

6.a Objektin liittäminen kokoelmaan

Objekteja kokoelmiin otetaan vastaan lahjoituksella, harkitusti. Ainakin museolle tarjotuista isommista esineistä keskustellaan johtokunnassa ennen vastaanottoa, kirjataan päätös pöytäkirjaan ja mahdollinen lahjoitus mainitaan yhdistyksen toimintakertomuksessa. Kokoelmia kartutetaan passiivisesti ja tarkoittaa lahjottajan suunnalta aloitteellista tarjoamista ja omistusoikeuden tulee siirtyä museolle. Luovutussopimuksessa on ehto, miten menetellään jos esine ei sovi jatkossa meille.

Tallennuskriteerit

Esineiden, lahjoitusten tulee täyttää seuraavat periaatteet:

- Ne kuuluvat museon tallennustehtävään ja painopistealueisiin
- ovat hyväkuntoisia
- käyttökelpoisuus, museon voitava hyödyntää toiminnassa, esim. näyttelyssä
- vastaavia ei ennestään löydy kokoelmista
- pitää löytyä hyvät taustatiedot: milloin ja missä esine on valmistettu, missä ja kuka käyttänyt
- esineellä on säilymisen edellytykset, ovat pitkäaikaisia ja turvallisia säilyttää
- sopivan kokoinen
- ajallinen rajaus: esine on valmistettu ennen vuotta 1980.

Mitä ei enää vastaanoteta:

- esineitä, joilla ei ole yhteyttä Hinnerjokeen
- isokokoisia esineitä, joille ei voida tarjota riittäviä säilytysolosuhteita
- esineitä, jotka jo ennestään ovat hyvin edustettuna museon kokoelmassa
- tekstiilejä, joilla ei paikallista merkitystä – huomioitava säilytysolosuhteet
- ei elektroniikkaa eikä tietotekniikkaa
- tehdasvalmisteisia esineitä

Tallennusprosessi

Vastaanotto

- Täytetään yhdessä luovuttajan kanssa luovutussopimus, jossa sovitaan erinäisistä ehdoista ja kerätään taustatiedot sekä päivätään. Luovuttajalta pyydetään allekirjoitus lomakkeeseen ja hän saa kopion, mikäli niin haluaa.
- Luovutuksen jälkeen esine puhdistetaan ja tarvittaessa pidetään erillisessä tilassa tuholaisten varalta.

Diariointi

- Esineeseen liitetään luovutus sopimus, kunnes se kirjataan, kuvataan Renki-ohjelmaan, saa numeron, tallennetaan ja kirjatuksi tulee myös varasto/kohdepaikka.
- Esineeseen merkitään esinenumero.
- Museolla on tallennuksista myös paperitulosteet joihin luovutus sopimukset liitetään.

Kokoelmaprosessin vastuut

2024 Renki-koulutuksen on saanut 5 henkilöä, jotka huolehtivat yhteisvastuullisesti luetteloinnista ja esineiden numeroinnista.

6. b Objektien käsittely ja säilyttäminen

Museoesineitä säilytetään museoalueella Luotteenperäntie 13 molemmilla puolin olevissa, Valon museon ja maatalousmuseon rakennuksissa.

Lämmitettyjä tiloja talvella ovat Valon tupa ja maatalousmuseon ”kotiseutumuseon” tilat. Lisäksi entisen kunnan talon alakerrassa olevassa holvissa säilytetään kirjoja ja asiakirjoja sekä varastotilassa valokuvia, lehtiä ja pahvilaatikoihin arkistoituja museoesineitä ja jonkin verran vaatteita nämä tilat ovat lämpimiä, osa tilasta on kesällä turhan lämmin.

Kotiseutumuseon arkistihuone ja kunnantalon tilat ovat varasto- ja säilytystiloja ja kaikki muut tilat ovat näyttelytiloja lukuun ottamatta Salmin aittaa, joka on vaan varastotilaa. Varastotiloja on toistaiseksi riittävästi, joskin osa kotiseutumuseon varaston hyllyistä on kovin korkealla ja pakkausten nostaminen/ varastoiminen niihin on hankalaa. Kunnantalon varastotilat ovat noin 1 km matkan päässä.

Kokoelmia tarkkaillaan keväällä suoritettavien siivousten yhteydessä, jolloin voidaan estää tuholaisvauriot. Siivouksia suoritetaan myös pitkin kesää etenkin ennen Hinnerjoki-päivää (heinäkuun viimeinen sunnuntai).

Kuparisepän pajan esineet ja 1 pöytäliina on konservoitu Satakunnan Museossa.

Valon vaatekaapin vaatteet on pyritty tuulettamaan kerran kesässä ja muut vaatteet on pakattu silkki-paperiin matka-arkkuun ja laatikkoihin.

Kunnantalolla olevat valokuvasuurenokset on suojattu silkki- tai arkistokelpoisin paperein.

Tällä hetkellä ei ole akuuttia konservoitavaa.

Valon peräkamarin alkuperäisiä tapetteja suojataan pitämällä rullaverhot alhaalla aina silloin kun museolla ei ole kävijöitä. Muut tilamme eivät ole esineille kovin valoarkoja.

Varsinaista karanteeritilaa ei museolla ole mutta on kuitenkin tiloja, jossa ei ole arkoja museoesineitä ja näitä tiloja voidaan käyttää tarvittaessa karanteeritiloina.

Valon museon kammiotilaan (hirsirakennus – tuuletusaukkoineen, lattia rakoineen) kesäaikaan tulee vierellä kulkevalta tieltä pölyä vaikka tietä suolataankin. Tilaan tulee myös satunnaisesti kosteutta, katossa ei ole aluskatetta. Tila kuitenkin tuulettuu hyvin ja sanottavampaa haittaa ei ole ollut.

Muutkin lämmittämättömät tilat kärsivät kosteus ja lämpötilan vaihteluista, mutta tätä on pyritty huomioimaan esineiden sijoittelussa.

Osa museoesineistä kuten kahvikuppikokoelma (n. 1500) on niitä varten rakennetussa lasisilla liukuovilla varustetussa hyllykössä ja ei näin ollen ole rikkoontumisaltis.

Esineitä on pyrittävä käsittelemään mahdollisimman varovasti ja tarvittaessa käsineitä käyttäen.

Museon suljettuna ollessa tiloissa on murto- ja savuhälytysvarmistus.

Kammio. Kuva: Mikael Leppäniemi

6. c Kokoelmien luettelointi ja inventointi

Kokoelmaan otettava objekti saa luovutuskirjan ja Renki-ohjelman kirjauksessa oman numeron. Numero merkitään väliaikaisesti ja tai heti pysyvästi permanentti tussilla (värillä, joka näkyy parhaiten) joko itse esineeseen tai esim. kanttinauhaan neulomalla kiinnitettäväksi. Samalla se saa kohdepaikan.

Tulostetaan paperikopio, johon luovutustodistus liitetään. Esinenumaromapid löytyvät halli 3 (kotiseutumuseo) varastohyllyiltä. Siellä on mapissa myös laatikkonumerot, joista varastoissa olevat esineet löytyvät.

Objektista kirjataan Renkiin perustiedot:

kohdetyyppi (audiovisuaalinen, dokumentti, esine, rakennus, julkaisu, valokuva)
kokoelma (esim. kahvikupit)
yleisnimi tai mahdollisesti myös erityisnimi
numero ja mahdollisesti osat
mitat
varastopaikka
merkit
kuvaus
vieraskoodi
Lisätiedot:
valmistusmateriaali
valmistustapa
valmistaja – lisätiedot
valmistusaika
käyttö ja tarkoitus
käyttöaika ja –paikka
saapumispvm
saantitapa
lahjoittaja
saantitiedot ja ehdot
lisätiedot
tarina
Asiasanat
Kunto
Suunnitelmat (kuntokartoitus, konservointi, huolto, pakkaus, kuljetus, säilytys)
Toimenpiteet (huolto, konservointi, puhdistus, restaurointi, tuholaiistorjunta)
Siirrot
Tiedostot

Paperiaineisto säilötään ensin muovilaatikkoon, että voidaan seurata tuholaisia (paperitoukka).

Renki-tallennuskoulutus alkoi 16.1.2010 jonka jälkeen pikku hiljaa esineitä alettiin kuvata ja tietoja siirtää ja täydentää ohjelmaan Matti Perävainion ja museoalan opiskelijoiden toimesta kesäisin. Luetteloiden on ainoastaan vähän aikaisempaa aineistoa ja muutamia uusia esineitä.

Museon esineillä ei ole arvoluokitusta.

Tulevien esineiden osalta luetteloinnin tekevät Renki-järjestelmään koulutetut henkilöt.

Kokoelmatiedot säilyvät Renki-ohjelmassa ja museolla on myös ainakin osasta varmuuskopiot (laatikko ym. tiedot).

6 d. Poistot kokoelmista

Museokokoelmamme ovat peruluonteeltaan pysyviä ja poistot kokoelmista ovat aina poikkeuksia ja poistoperusteiden oikeellisuus on varmistettava niin että luottamus museoomme ehdottomasti säilyy. Jokainen poisto on kyettävä tarvittaessa perustelemaan kenelle tahansa niin, että se on ymmärrettävä ja hyväksyttävä. Poistettaessa noudatetaan samoja poiston perusteita kaikissa tilanteissa.

Poistoprosessi

Johtokunta tai sen nimeämät henkilöt (vähintään 3 hlöä) tekevät lopullisen poistopäätöksen, ja joku heistä allekirjoittaa poistopäätöksen. Esityksiä poistosta voivat tehdä johtokunnan jäsenet. Poistojen perusteet kirjataan lomakkeelle, joka liitetään paperiseen objektin luettelointitietoon ja tiedot säilytetään. Merkintä poistosta tehdään myös Renkiin, kohtaan poisto.

Esinenumero poistetaan esineestä. Esinenumero ei vapaudu eikä sitä käytetä enää uudelleen. Jos esineestä ei löydy numeroa on varmistettava, että se ei ole vain hävinnyt tai kulunut. Jos löytyy esineitä, joita ei ole koskaan liitetty museokokoelmiin voidaan esine poistaa kevyemmin, riittää kun se kuvataan ja sen kuvatulosteeseen kirjataan hävitystapa, syy ja päivämäärä ja vastuuhenkilöt. Dokumentti säilytetään tulosteena.

Poiston kriteereitä

- huono kunto eikä sitä voida enää konservoimalla pelastaa
- kaksoiskappale, mikäli valokuvasta tai esineestä on useita täsmälleen samankaltaisia kappaleita. Kaksoiskappaleet voidaan poistaa tai siirtää tarvittaessa käyttökokoelmaan.
- jos esine tai sen materiaali uhkaa terveyttä tai turvallisuutta tai se on vaaraksi muille objekteille
- esineestä tai sen taustasta ei ole minkäänlaisia tietoja
- jos esinettä ei löydy huolellisesta etsinnästä huolimatta voidaan tehdä poistopäätös sen häviämisestä. Jos mahdollista, määritellään milloin uskotaan esineen hävinneen.

Poistettavien objektien on yleensä täytettävä useampia kriteereitä, mutta jos se on vaaraksi muille objekteille tai se uhkaa terveyttä ja turvallisuutta, se voidaan poistaa tämän yhdenkin kriteerin perusteella.

Poiston tavat

1. Esine siirretään oman museon käyttökokoelmaan, jolloin sitä voidaan käyttää esim. työnäytöksissä ja voidaan käyttää kuten mitä tahansa irtaimistoon kuuluvaa esinettä.
2. Voidaan harkita lahjoitusta toiseen museoon.
3. Esine tuhotaan tunnistamattomaksi, ei heitetä jäteastiaan. Valokuva ja arkistoaineisto poltetaan tai silputaan.

7. Kokoelmien käyttö

7. a Kokoelmien käyttö ja käyttäjät

Suurin osa esineistä on aina esillä museoalueella olevissa rakennuksissa mutta niitä on myös pakattuna varastoihin, jotka eivät ole yleisölle avoinna.

Vaihtuviin näyttelyihin pyrimme käyttämään omia esineitä mutta olemme saaneet myös jäsenistöltämme lainattuja esineitä ja asiakirjoja näyttelyihin, jos täydennystä on tarvittu.

Museot ovat avoinna kävijöille kesäkuukausina sunnuntaisin klo 13–15, heinäkuussa ti-pe klo 12–16 ja ympärivuoden sopimuksesta.

Olemme mukana Euran kunnan Helmi kulttuurikasvatussuunnitelmassa, jonkin verran Euran koululaisia käy vuosittain museoissamme. Koululaiset pääsevät museon ilmaiseksi (kuten kaikki alle 15-vuotiaat). Jos järjestämme työpajatoimintaa, veloitamme siitä tuntikorvauksen. Koululaisvierailut painottuvat touko- ja elo/syyskuulle.

Eläkeläisryhmät tekevät museovierailuja kesämatkoillaan. Avoimet kylät päivät (Suomen kylät) saavat myös väkeä liikkeelle.

Meillä ei käy museokortti.

Museotiloista osa on esteettömiä mutta on myös rappusia ja hankalia tiloja. Museoalueella on hyvät parkkialueet.

Finna.fi palvelusta löytyvät Renkiin tallennetut objektit: haulla Hinnerjoen Kotiseutumuseo ja Museo-raitti-museot.

Museon sähköposti on hinnerjoenmuseot@dnainternet.net ja yhteystiedoista löytyy pari puhelinnumeroa.

Museolla on kotisivut: <https://kotiseudut.fi/hinnerjoenmuseot>

FB: www.facebook.com/hinnerjoenmuseot käytetään viestinnässä

IG: www.instagram.com/hinnerjoen_museot

YouTube: Kyläkanava Hinnerjoki löytyy kyläaiheisia esityksiä.

Meillä on mainos Renki-museoiden yhteisesitteessä/sivustossa.

Olemme myyneet kuvia museoesineistämme ja pyytäneet mainitsemaan museomme, joitain olemme antaneet myös veloituksetta. Muutamia tutkimuskohteita olemme avustaneet esim. Suomen hevosen alkuperätutkimus, johon olemme toimittaneet isosta kokoelmasta hinnerjokilaisia hevosen häntäjouhia.

Jäsenmaksujen yhteydessä keväisin lähetämme tiedot Kotiseutuyhdistyksen/museon tapahtumista.

Pyrimme vastaamaan kokoelmia koskeviin kysymyksiin mahdollisimman pian, niitä saamme sähköpostissa tai puhelimitse.

7. b Kokoelmien lainaaminen

Museomme kokoelmissa olevia esineitä voidaan pyynnöstä lainata tosille museoille ja yhteisöille näyttelykäyttöön silloin kun lainaaja pystyy tarjoamaan turvalliset kuljetus- ja näyttelyolosuhteet. Jokainen lainauspyyntö käsitellään tapauskohtaisesti, huomioiden meidän omat tarpeet ko. esineelle. Esineitä ei lainata yksityishenkilölle.

Ennen lainaamista tarkistetaan onko esineen kunto sellainen, että se mahdollistaa lainaamisen. Esine kuvataan ennen lainausta (ellei hyvää kuvaa löydy jo ennestään Rengistä tai meidän aineistosta) ja lainauksen jälkeen.

Lainoista tehdään aina lainaussopimus, jossa määritellään esineen vakuutusarvo, laina-aika, esineen kunto. Vakuutusarvoksi määritellään vähintään myyntihinta + konservointi, joka on noin 3 x hinta, noudatetaan kuitenkin "kultaista keskitietä".

Kammio. Kuva: Mia Heikkilä

Lainauksissa suositetaan museolta noutoa ja palausta jos mahdollista. Pakkaustyö voidaan silloin suorittaa lainaajan kanssa yhteistyössä olosuhteet huomioiden.

Lainaja vastaa kaikista syntyvistä kustannuksista.

Alkuperäisiä valokuvia ei lainata museosta, digitaalisia kopioita voidaan toimittaa. Sopimuksessa määritellään käyttötarkoitus ja maininta että kuvaa ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen sekä että se on saatu meidän museon kokoelmista.

Lainauksesta päättää puheenjohtaja ja sihteeri. Toinen heistä allekirjoittaa lainaussopimuksen. Lainaussopimus/palautus liitetään esineen dokumentointiin.

Palautetun lainaesineen kunto tarkistetaan ja tarvittaessa esine asetetaan karanteeniin.

8. Kokoelmien tulevaisuus ja kokoelmatyön tavoitteet

Hinnerjoen museoiden kokoelmien säilyminen tuleville polville vaatii työtä, huolehtimista museorakennuksista (kunta) ja museoväeltä tarmokasta huolenpitoa esineistä.

Euran kuntaa tukee museotoimintaa vuosittaisella museaalisella n. 1000 € avustuksella ja maksamalla omistamiensa rakennusten kiinteistökuja. Kiristyneessä taloustilanteessa olemme huolissamme avustuksista sekä kunnan tilastrategiasta.

Vahvuudet

- esineet on digitoitu ja luetteloitu asianmukaisesti ja sijoittelu on asiallista
- pääosien tilat ovat tällä hetkellä asianmukaisia ja esineiden puhdistukset ym. on suoritettu ajallaan.
- kokoelmat ovat monipuolisia
- käytössä tällä hetkellä on asianmukaiset varastotilat
- kirjallista ja filmattua aineistoa tallennettu

Heikkoudet

- vanhimmista esineistä puuttuvat yksityiskohtaiset tiedot
- arkistomateriaalin perkaus
- valokuvii henkilö- ym. tiedot
- markkinointi

Uhat

- väki vanhenee, nuoria tarvitaan lisää toimintaan
- arkistotilat tulevaisuudessa
- pihapiirin hoito vaatii kesäisin paljon työtä. Kesätyöntekijän avulla ne on nyt pystytty hoitamaan mutta pelkästään talkoovoimin tehtäessä hoito olisi liian paljon sitovaa ja osaavaa väkeä on tarpeen käyttää museon hoitoon.
- tietotekniikan kehitys, aineistojen käytettävyys ja säilyminen tulevaisuudessa

Tavoitteet

- tietoja esineistä esim. FB, vaikka kuukauden esine
- seurataan kuinka suunniteltuja kokoelmaohjelman tavoitteita on noudatettu ja tarvittaessa korjaukset siihen
- puuhuone varastotilaksi (tehdään ainakin lattia)
- uusien henkilöiden koulutus Rengin käyttäjiksi, osajiksi

Joulu Valon tuvassa. Kuva: Mia Heikkilä